

Grotter
Norges ukjente underverden
Stein-Erik Lauritzen
Tun Forlag
2010

Tittel

Et dypdykk inn i de fryktløses verden

Tekst

Grotteforskning er ekstrem sport. Egentlig har vi visst det lenge, men denne boken bekrefter det til fulle. Forskningen er forbeholdt de som elsker underjordiske gleder som mørke, fuktighet, gjørme og "vanvittige anstrengelser". Ikke å forglemme de stundene hvor grottekrype(r)ne lurte på om det egentlig er en vei tilbake – til det livgivende dagslyset?

Forfatteren innrømmer at det egentlig ikke er noe skarpt skille mellom grotteforskning og grotting, og underbygger den påstanden med at grottevitenskapen faktisk ikke oppstod før grotting ble en sport. Forskeren retter derfor takkens ord til de mange amatørerne som har kommet med uvurderlige bidrag uten den minste form for forskningsstøtte å klamre seg til, og uten forsinkende HMS-regler.

Dr. philos Stein-Erik Lauritzen har tidligere fremstått som en eminent forteller og foredragsholder. Nå er han blitt forfatter for den aller første norske boken om grotter. "Boken henvender seg til den interesserte turgåer, til dem som gjerne vil vite litt mer om naturen, men også til dem som allerede driver med grotting eller har et ønske om å begynne," skriver forlaget, og glemmer i forbifarten de flere tusen geologene som burde sikre seg et eksemplar før opplaget er revet bort.

Det er bra for det norske geomiljøet å ha Stein-Erik Lauritzen. Ved Universitetet i Bergen er han landets eneste professor i huleforskning (speleologi), og gjennom hele sin 35 år lange profesjonelle karriere har tråkket inn og ut av underverdenen (hvor mange år det til sammen har blitt inne i hulene, får vi ikke noe svar på). Bokens rike billedmateriale forteller at han har en sjeldent spennende hverdag i et ikke formfullendt landskap - inn i mellom de nødvendige oppholdene på det firkantede kontoret.

Allerede i innledningen blir vi tatt med på tur til en våt, mørk, trang og ukjent verden som slett ikke frister de av oss med klaustrofobiske tendenser. Men forfatterens innlevelse gjør at vi leser stadig fortore, og inntrykkene fra hans møte med en jomfruelig kalksteinshule i Nordland gir masse lyst til umiddelbart å gyve løs på de neste kapitlene.

Men for all del, hvert eneste kapittel er en fornøyelse i seg selv, fordi teksten er supplert med et anelig antall bilder, flotte tegninger og informativ grafikk. Tegningene (ganske sikkert hentet fra forfatterens vitenskapelige arbeider, hvor vitenskapsmannens behov for nøyaktighet reflekteres) er et kapittel for seg. Noen av dem er så informative at det er fristende å hoppe over teksten.

Bildene han presenterer er fra hele kloden, for grotter finnes overalt, ikke bare der det er kalkstein (og det er mange steder), for her blir vi også presentert for grottetyper som vi slett ikke har hørt om før, enn si sett bilder av. De mange fotografiene er derfor en av bokens styrker. Det som tidligere var en "ukjent verden", har med ett blitt ganske familiært.

Det er nesten slik at vi får lyst til å bli med hulemannen på tur inn i hans egen forunderlige og – tross den beksvarte rammen – fargerike verden. Men i så fall vil jeg først nøye studere kapitlet ”Grotter som hobby og yrke”. Her får vi nemlig en rask innføring i grotteetikk, utstyrsbehov og hvordan man skal bevege seg. Avsnittet om grottedykking står vi over. Der går grensen.

Og hvis vi ikke får noen invitasjon, da skal vi nok klare oss på egen hånd, for det finnes mange turistgrotter, og forfatteren serverer oss sine favoritter. Helst må du til utlandet, der er de virkelig store, men det holder å reise til Grønligrotta i Nordland som er vår eneste grotte med innlagt lys. ”Her kan du gå i vanlige sko og tøy og se flotte trykkledninger, fossefall, jettegryter og den berømte

granittblokken”. Ved siden av ligger Setergrotta. Her kan du prøve ”grotting på kroppen”, i følge

forfatteren.

Og kommer du ikke verken hit eller dit, ja da er den nye grotteboken et godt alternativ. Den er en billig måte å bli klokere på.

Konklusjonen er opplagt: Grotter er spennende, også ”sett utenfra”, og kunnskapen om dem er flott ballast for alle geologiinteresserte som har et ønske om å lære (litt) mer. Igjen har vi en populærvitenskapelig bok som bør ligge under geologenes juletrær. Til glede for både giveren og resten av familien.

Halfdan Carstens

Illustrasjon: Forsiden grotter